

МРЕЖА ЗА РУРАЛЕН РАЗВОЈ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

е-билтен

бр. 01

септември 2011

ИЗДАВА

Мрежа за рурален развој на Република Македонија
www.ruralnet.mk
email: info@ruralnet.mk

Ул "Орце Николов"
бр. 188-1/8 1000 Скопје
Р. Македонија
Тел: +389 (2) 3075 506
Факс: +389 (2) 3075 503

Почитувани,

Пред вас е првиот електронски билтен на Мрежата за рурален развој на Република Македонија – МРР на РМ, кој на секои три месеци ќе пренесува различни информации за активности, настани, проекти, остварувања и публикации поврзани со руралниот развој во Република Македонија, а се од интерес на членовите на МРР на РМ

и на пошироката јавност. Билтенот исто така ќе ги прати најновите информации, поврзани со законските прописи, како и можностите за финансирање во областа на земјоделството и руралниот развој. Истиот ќе се дистрибуира по електронски пат до членовите на МРР на РМ и до сите релевантни чинители (Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство,

Агенција за поттикнување на развојот на земјоделството во Република Македонија (АПРЗМ), Агенција за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој (АФПЗРР), Федерација на фармери на Република Македонија (ФФРМ) и останатите субјекти и лица кои изразиле интерес за добивање на истиот. Воедно, ќе биде поставен на ВЕБ страната на Мрежата.

Во овој број...

1. АКТИВНОСТИ НА ЗДРУЖЕНИЈА – ЧЛЕНКИ НА МРР НА РМ

Активности на ART POINT
Активности на ПРЕДА ПЛУС
Активности на Центар за Локален Развој – Гевгелија

2. ПРЕТСТАВУВАЊЕ НА ШВЕДСКАТА МРЕЖА ЗА РУРАЛЕН РАЗВОЈ

3. ЗНАЧАЈНИ АКТИВНОСТИ НА МРР НА РМ ВО 2011

4. ИДНИНАТА НА LEADER

5. LEADER ВО ЕВРОПА

ЕКСКЛУЗИВНО ВО СЛОЕШТИЦА!

Првата жена скулптор во историјата на Тунис - Нажет Гериси (Najet Gherissi), гостин во уметничката работилница на АРТ ПОИНТ – ГУМНО

Децата од Слоештица и гостинката од ТУНИС, Нажет Гериси (Najet Gherissi) и помагаат на „Бела река“ да си ги сочува рибите

1. АКТИВНОСТИ НА ЗДРУЖЕНИЈА – ЧЛЕНКИ НА МРР НА РМ

Информација за медиумите
16.08.2011, с. Слоештица

ЕКСКЛУЗИВНО ВО СЛОЕШТИЦА!

Првата жена скулптор во историјата на
Тунис - Нажет Гериси (Najet Gherissi), гостин во
уметничката работилница на АРТ ПОИНТ – ГУМНО

Информација за КОЛИБРИ
24.08.2011, с. Слоештица

ДЕЦАТА И УМЕТНОСТА ЗА ПРИРОДАТА

Децата од Слоештица и
гостинката на уметничката
работилница на АРТ ПОИНТ
– ГУМНО од ТУНИС, Нажет
Гериси (Najet Gherissi) и
помагаат на „Бела река“ да си
ги сочува рибите

Скулпторката од Тунис престојуваше во Слоештица од 13 – 31 август на покана од меѓународниот центар за уметност АРТ ПОИНТ – ГУМНО.

И покрај актуелните случувања во нејзината земја, каде активно учествува во револуционерното движење за смена на диктаторскиот режим, Нажет Гериси успеа да одвои време за посета на Македонија, каде ќе се обиде да го претстави магичното синило од Картагина.

Старите метални предмети кои, исфрлени од напредокот на технологијата, одамна се излезени од употреба, веќе почнаа да функционираат во имажинацијата на уметницата, која интензивно работеше на скулптурите што ќе беа изложени сред село за време на jubилејното „СЛАВЕЊЕ НА ПИРЕЈОТ“ на 28 август.

Гериси е инспирирана и од каменот обликуван од брзациите на слоештичката „Бела река“.

Металот е омилен медиум на Нажет чии огромни скулптури се поставени ширум Тунис. Експресивноста на скулптурите е потенцирана и со медитеранската сина боја – заштитен знак на авторката.

Актуелна е нејзината патувачка изложба во Франција со наслов „Ултрамаринско сина“, во моментот поставена во Марсеј.

Нажет Гериси, инаку првата жена – скулптор во историјата на Тунис, деновиве престојуваше во Слоештица и твореше инспирирана од убавините на селото Слоештица сместено во горно Демир-хисарскиот регион, во подножјето на пребогатата со флора и фауна – Плакенска Планина.

Воодушевена од природните убавини и духот на локалните жители, Нажет се вознемири од немилата глетка крај и во реката чии брзаци ги разладуваат Слојчани и ги плодот нивите надалеку познати по гравот, компирите, пченките и што ли уште не.

Најомена: за да не ја загадиме фошо-рејор-џајша, намерно ги изосџавивме фошогра-фиите од џубрејо рас-фрлано околу и во ре-кајша!

Така се роди идејата

за проектот наречен „ПРИ-ЈАТЕЛИ НА ПРИРОДАТА“, а кој децата веднаш го прифатија.

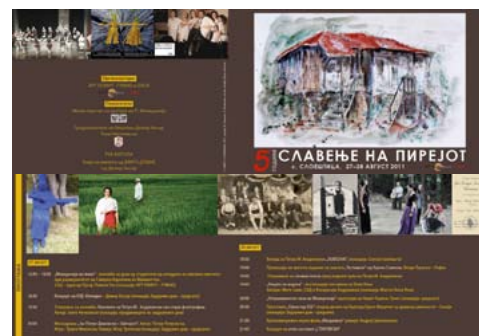
Среда – среќно: креативната средба почна точно на пладне со мал вовед во уметноста, поточно скулпторството. Најет првенствено работи со метал, но и камен и дрво. Во селото, таа е особено инспирирана од каменот обликуван токму од брзаците на слоештичката „Бела река“.

Скулптурата се гледа со широко отворени очи, но за да и влеземе во душата, ја допираме со затворени очи! Старите метални предмети кои, исфрлени од напредокот на технологијата, одамна се излезени од употреба, овде, на просторот на центарот за уметност

АРТ ПОИНТ – ГУМНО, функционираат беспрекорно, трансформирани во нови суштества.

Реализацијата на проектот започна со разговор за нас и нашата улога во одржување на животната средина. Сивата метална плоча која ја симболизира реката, треба да оживее благодарение на децата, а рибите во заминување, да се вратат и да ја исполнат со шаренило водата која сега е посивена од отпадот натрупан во и околу неа! Се работеше со акрилни бои кои се

нетоксични за децата и лесно се мијат од рацете (но и облеката) по употреба, а трајно остануваат на уметничкото дело.

11-те деца, дел постојани жители на Слојштица (како што овде го викаат селото), дел дојдени на поседок кај своите баби и дедовци од Скопје и Битола, работеа во групи по тројца. Имаше место за секого и секој обои по 2 – 3 риби! Децата едноставно уживаа во работата која на крај беше крунисана со роденденски колач во чест на Јана која токму во средата наполни 8 години. Најет им ја „наполни“ реката на рибите со чиста вода!

Проектот, како порака до сите, беше изложен на средсело за време на јубилејното „СЛАВЕЊЕ НА ПИРЕЈОТ“ што се одржа на 28 август, на денот на Св. Богородица, заштитничка на селото!

ПРОМОЦИЈА НА НОВООСНОВАНАТА ФОНДАЦИЈА ПРЕДА ПЛУС

Фондацијата за одржлив економски развој ПРЕДА ПЛУС во соработка со Швајцарската агенција за развој и соработка и Бирото за рамномерен регионален развој на 07.04.2011 година во Клуб на новинари, Скопје, организираше Промоција на новооснованата фондација ПРЕДА ПЛУС и Презентација на Повикот за изразување на интерес за Центрите за развој на планските региони во Република Македонија, во рамките на проектот „Развој на дело“.

На настанот се изврши потпишување на Меморандум за разбирање меѓу ПРЕДА ПЛУС Фондација и Бирото за рамномерен регионален развој во чии рамки ќе биде спроведена активност за Техничка поддршка на Центрите за регионален развој во Република Македонија.

Во рамките на овој настан беше извршена презентација на Повикот за изразување на интерес за Центрите за развој на планските региони во Република Македонија, во рамките на проектот „Развој на дело“. Овој повик има за цел да обезбеди техничка поддршка и институционално јакнење на два Центри за развој на планските региони во Република Македонија. Како резултат на аспирациите за приближување кон Европската унија се подигнува свеста кај релевантните институции за значењето на планирањето на регионалниот развој, како предуслов за намалување на диспаратите помеѓу регионите што воедно и би овозможило побрзо задоволување на економските критериуми за влез во ЕУ.

Фондацијата за одржлив економски развој ПРЕДА ПЛУС е новооснован правен субјект, чијашто визија е промоција на одржлив економски развој и социјален просперитет преку поддршка на јавните, приватните и граѓанските иницијативи, на локално / регионално ниво во Република Македонија и на Балканот. Иако станува збор за нова институција, тимот на ПРЕДА ПЛУС го сочинуваат професионалци

Активности на ПРЕДА ПЛУС

Александар Македонски 32а
П. Фах 246
7500 Прилеп
Тел.: +389 (0) 48 401 581
Факс: +389 (0) 48 401 581
www.predaplus.mk

со долгогодишно работно искуство во областите на локален економски развој, регионален развој, поддршка на мали и средни претпријатија, изработка на плански документи, професионална

подготовка и спроведување на проекти, изградба на инфраструктура, анализа на вредносни синџири, секторски анализи и сл.

Реализацијата на проектот „Развој на дело“ финансиски е поддржан од страна на Швајцарската агенција за соработка и развој (SDC) претставувана од Канцеларијата за соработка при Швајцарската Амбасада во Република Македонија.

БИЗНИС ФОРУМ НА СТОПАНСТВЕНИЦИ ОД ПРИЛЕП И ПРИЗРЕН, КОСОВО

Во организација на Регионалната агенција на Југ Косово, Фондацијата за одржлив економски развој ПРЕДА ПЛУС и Регионалната стопанска комора од Прилеп на 29.04.2011 година (Петок) во Хотел „Салида“ се одржа Бизнес форум

меѓу стопанствениците од нашиот град и градот Призрен од Косово. Во рамките на Бизнес форумот беше

потпишан Меморандум за соработка на ПРЕДА ПЛУС со Регионалната Развојна Агенција Југ од Косово.

Во бизнис делегацијата од Призрен беа присутни претставници на повеќе компании кои се заинтересирани за заедничка соработка во следниве стопански дејности:

- Трговија со земјоделски производи.
- Трговија со тутун и тутунски производи.
- Преработка и трговија со мермери.
- Трговија со текстил и конфекција.
- Трговија со чевли и
- Услуги

АКТИВНОСТИ НА ЦЕНТАР ЗА ЛОКАЛЕН РАЗВОЈ – ГЕВГЕЛИЈА

Фондацијата за локален развој и развој на информатичка технологија од Гевгелија почнувајќи од Јуни месец 2011 во период од една година ќе го реализира проектот „Прекугранична соработка во полето на обновливи извори на енергија и енергетска ефикасност, во партнерство со „Сојуз на производители на еколошка енергија“ од Благоевград, Р. Бугарија.

Проектот е одобрен во рамките на ИПА програмата за прекугранична соработка.

Проектот има за цел да создаде услови за одржлив развој и диверзификација во економијата на заедничкиот

прекуграничен регион на Бугарија и Македонија со поттикнување на претприемништвото и инвестиции во областа на искористувањето на обновливите извори на енергија (ОИЕ). Имплементацијата на проектот има за цел да обезбеди нови можности за развој на заеднички прекуграничен регион со искористување на својот богат потенцијал во областа на алтернативната енергија и енергетска ефикасност (ЕЕ), и во исто време да се обезбеди заштита на локалната околина и биодиверзитетот.

Со цел да се постигне севкупната цел на проектот, се спроведува план на серија активности насочени кон постигнување на проектираните специфични цели на проектот со следните детали:

- Да се промовира прекуграничната размена и мрежно поврзување на малите и средните претпријатија и бизнис здруженијата активни во полето на алтернативната енергија и енергетска ефикасност
- Да се подобри пристапот до информации и совети на полето на ОИЕ и ЕЕ за

Активности на ЦЕНТАР ЗА ЛОКАЛЕН РАЗВОЈ – ГЕВГЕЛИЈА

МСП во прекуграничниот регион

- Да се влијае на свеста и знаењето на младите луѓе за рационално користење и придобивките од ОИЕ

- Да се зголеми прекуграничната размена на знаења, искуство и добри практики меѓу Бугарија и Македонија за подобрување на капацитетот и промовирање на воведување на ОИЕ

- Да се подигне свеста на целните прекугранични заедници за потенцијалот и можностите за производство и користење на енергијата на различни ОИЕ во прекуграничниот регион.

2. ПРЕТСТАВУВАЊЕ НА ШВЕДСКАТА МРЕЖА ЗА РУРАЛЕН РАЗВОЈ

АКЦИОНОТО ДВИЖЕЊЕ ШВЕДСКО СЕЛО “ Hela Sverige ska leva” (Цела Шведска ќе живее)

Шведското акционо движење се состои од околу 4 700 селски акциони групи а нивниот број постојано се зголемува. Груба проценка е дека 100 000 поединци се директно вклучени во ваквите селски акциони групи и дека нивната работа индиректно влијае на три милиони луѓе - третина од вкупното население на Шведска.

Овие акциони групи се наоѓаат низ цела Шведска и се занимаваат со секакви активности. Тие имаат продавници, организираат грижа за децата, конструираат постројки за електрична енергија добиена од ветери ги поправаат патиштата.

Често нивната работа започнува со локална криза, на пример некоја фабрика престанува со работа или се затвара некое училиште. Селаните ја увидуваат потребата од колективно дејствување. Обично неколку посветени личности се водачи на акцијата. На Шведски ги нарекуваат “огнени духови” - додека другите ги следат нив.

ИСТОРИЈАТ

“ Hela Sverige ska leva” е основана во 1989 год. како резултат на кампања која се водеше под мотото “Цела Шведска ќе живее”.

Населението од руралните области во

Шведска ги оформило задачите на оваа кампања. Посебно ретко населените области во северните региони од внатрешноста се соочувале со проблемот на невработеност и недостиг на услужни дејности. Претежно се иселиле голем број на млади луѓе, а селаните се чувствувале напуштени од власта.

Целта на кампањата била да ги мобилизира луѓето од руралните средини и да го промени ставот на целата јавност, како и на оние кои донесуваат решенија. Последна, но не и помалку важна цел била подобрување на националната рурална политика.

Кампањата била многу успешна. Низ целата земја биле испратени писма полни со предлози идеи и барања од поединци, а разни организации искажале критики кон владата. Кога официјалното

писмо било предадено на политичарите, содржело приближно 6 000 предлози и барања, кои се однесувале на руралните проблеми!

На крајот на кампањата биле формирани околу 1 000 акциони селски групи. Најважниот преглед што го добиле од ова е огромниот капацитет кој руралното население може да го има.

„За секое село има надеж само ако на луѓето им се даде шанса да дејствуваат“.

Организација

“Hela Sverige ska leva” (Цела Шведска ќе живее) е национално здружение кое се состои од гореспоменатите 4 700 селски акциони групи и 40 организации-членки од кои голем број се големи невладини здруженија. Постојат 24 селски мрежи кои работат со сервис за информации и совети на ниво на области. Овие

обласни советодавни тела ги формираат локалните акциони групи од областа. Бордот кој се состои од претставници на локалните групи и организации-членки е одговорен за тековните активности. Мал секретаријат кој е лоциран во Стокхолм се грижи за контактите администрацијата и информациите.

Задачи

Мисијата на Hela Sverige ska leva е да го поддржува локалниот развој во правец на одржливо општество. „Ние стимулираме соработка, советуваме и поддржуваме локални групи, и ги снабдуваме со алатки како би им помогнале да успеат во работата со локалниот развој. Исто така, наша цел е да влијаеме на јавното мислење и руралната политика на владата - за да може цела Шведска да живее!“

Hela Sverige ska leva има и меѓународна соработка, која е една е од движечките сили на Hela Norden ska leva (Цел Север ќе живее), како и дел од Европското Акционо Движење, а соработуваат со Европски рурални мрежи.

Рурален Парламент

Секој втора година се организира Рурален Парламент - настан кој собира околу 1 000 луѓе од Шведска и други земји. За време на тие неколку дена тие се среќаваат и дискутират за поважни рурални теми. Руралниот Парламент исто така има за цел да го привлече јавното внимание кон рурална Шведска. Наредниот Рурален Парламент ќе се одржи во Ронби, Блекинге меѓу 7-ми и 8-ми Септември 2012.

3. ЗНАЧАЈНИ АКТИВНОСТИ НА МРР НА РМ ВО 2011

Активности на МРР на РМ во 2011

Мрежата за рурален развој на Република Македонија својата програма за 2011 ја спроведува, користејќи го претходно стекнатото искуство во изготвување на општински стратегии за рурален развој од Програмата за поддршка на советодавните услуги во земјоделството МААСП(2004-2010). Ваквата поддршка на општините во процесот на развивање на стратегии за рурален развој продолжува и во 2011. Програмата се темели на ве стратешки цели и тоа:

1. Изградба на капацитетите на сите три сектори (јавен, граѓански и бизнис) на локално ниво во Локални акциски групи (ЛАГ) и развој на LEADER преку користење пристап заснован на област и развој на локални стратегии за рурален развој
2. Изградба на капацитетите на членките за поддршка на жените во руралните области

Реализирањето на активностите за постигнување на првата стратешка цел се одвиваат во пет селектирани општини и тоа: Штип, Кочани, Винаца, Центар Жупа и Долнени. Во секоја општина беа формирани

неформални локални групи за рурален развој(ЛГРР). Водејќи се од принципот на добро владеење, за воспоставување на соработка помеѓу локалната самоуправа, граѓанскиот и бизнис секторот, за потреби од заеднички интерес, секоја ЛГРР беше формирана од членови, претставници на споменатите три сектори.

Изготвената методологија обезбеди трансфер на искуство и знаење при воспоставувањето на ЛГРР (пред да се оформат официјалните ЛАГови во иднина), како и развој на локални стратегии за рурален развој. Освен тоа, по подготовката на стратегијата, секоја група беше упатена да подготви и спроведе проект од локалната стратегија со цел во пракса да ја научи методологијата на „Раководење со проектен циклус“. Паралелно со овој процес беше спроведена обука за стратешко планирање, како и развој на вештини за користење на алатките за учество на заедницата. На крај изготвените стратегии беа ревидирани

од страна на ментор(обучувач). Со цел стратегиите да бидат официјален документ на општините, ЛГРР ги доставија до Советите на општините, за усвојување.

За реализација на втората стратешка цел MPP продолжи со процесот на анимирање на нови членки на женски организации од руралните средини, за да ги охрабри да се приклучат на руралното движење во РМ преку MPP. Овој процес се спроведува преку организирање на директни средби со жените од руралните средини и нивните организации и презентирање на добрите практики од домашни и меѓународни искуства, како и спроведување на соодветни обуки во врска со нивната лична надградба. Во оваа насока MPP поддржува членки на женски организации користејќи трансфер на технологии и вештини за изработка на традиционални производи. Експертизата која се користи е од добрата пракса на исто така женски занаетчиски организации членки на MPP.

4. ИДНИНАТА НА LEADER

ИДНИНАТА НА “LEADER” - Анализа на Роберт Лукешч

Од 27 до 29 Април 2011 во Бад Шандау (Шасен, Германија), се одржа втората конференција на LINC (Leader Inspired Network community). На овој исклучителен настан посветен на соработка и мрежно поврзување, беа присутни претставници на локални акциони групи (ЛАГ), учесници во руралниот развој и исто така, за првпат претставници на Европската мрежа за рурален развој и Европската Комисија. Членот на ARC Core Group Роберт Лукешч (Регионален консултантски центар, Австрија) присуствуваше на конференцијата и направи резиме на главните идеи и плановите на Европската Комисија кои се однесуваат на иднината на LEADER програмата. Се очекува комисијата да донесе еден значаен предлог закон во Август 2011 заедно со другите “ЗЗП” предлози за 2013 година. Во рамките на овие планови се очекува LEADER да стане главен инструмент за развој на суб-регионално ниво, а Комисијата дури планира на овој суб-регионален развој да му додели приоритетен статус. Плановите на Комисијата за наредниот програмски период 2014 - 2020 ги вклучуваат следниве клучни предлози:

- Поделена стратешка рамка и менаџирање со фондовите на Комисијата од ЕУ, како и норми за суб-регионален развој и соработка на локално ниво;
- Повеќе, но не премногу крути упатства на државите членки на ЕУ за ефектна примена на LEADER програмата. Државите членки ќе можат да одберат региони поволни за примена на LEADER програмата. За секоја локална акциона група ќе има еден главен фонд (може да има четири такви фондови ESF, ERDF, EFF i EAFRD). Финансиската база ќе биде проширена;
- Барање од локалните акциони групи и спроведувачи на програмата за поголемо разбирање на сите осум специфичности на LEADER програмот (Децентрализирано донесување на одлуки, регионален пристап, пристапот од долу -нагоре, партнерски пристап на локалните групи, иновации, мулти-сектор интеграции, мрежно поврзување како и меѓународна соработка) во стратегиите за локален развој и во начинот на работа на локалните партнерства;
- Поголема флексибилност и ориентираност кон иновации и локално управување. Стратегиите за локален развој ќе бидат главната “алатка” за остварување на овие цели на суб-регионално ниво;
- Зголемена слобода на дејствување на локалните акциони групи. Ова треба да се обезбеди преку јасна поделба на задачите помеѓу управната власт и ЛАГ со поголема ангажираност на разни форми на здружување меѓу државни и приватни партнери;
- Повеќе средства за анимација и создавање на капацитет (исто така за создавање на стратегии за локален развој (во пробниот период);
- Јакнење на меѓународната соработка низ цела Европа преку зајакнати средства за јакнење на мрежната поврзаност и тоа на ниво на членки на ЕУ;
- Јакнење на врските помеѓу урбаните и руралните региони.

Комисијата не очекува дека сите компоненти од нејзините амбициозни планови ќе бидат едногласно поддржани од државите членки и затоа повикува на пресудна поддршка од мрежата за рурален развој и водачите на LEADER програмата кои треба да ги носат предлозите низ преговорите на претстојниот процес на формирање на законите.

5. LEADER VO ЕВРОПА

Искуството со LEADER пристапот во земјите-членки на ЕУ покажа дека тоа е делотворен метод за реализација на потребниот заеднички пристап. Тој поддржува проекти, кои опфаќаат повеќе од еден аспект на руралниот развој, што повеќето други програми со потесни цели, понекогаш потешко го прават. LEADER им овозможи на руралните заедници да носат клучни одлуки за приоритетите и потребите во нивните области и обезбеди финансирање и капацитет за да им помогне во реализацијата на решенија. Тој помогна во проширување на капацитетот на локалните организации за поддршка на одржливи акции за рурален развој. Исто така, може да поттикне регенерација во областите кои обично не би биле опфатени од другите извори на финансии, но каде што постои

доказана потреба. Освен тоа, може да им даде моќ на локалните чинители да погледнат понатаму од својот проект и да го согледаат неговото влијание надвор од неговите директни корисници.

Искуствата и лекциите научени од LEADER во земјите-членки на ЕУ послужаа за врамување на следните препораки за идна примена:

- LEADER методот треба да поддржува еколошки, економски и социјални проекти/цели;
- Реализацијата треба да се одвива преку Локалните акциски групи. Изборот на Локални акциски групи (ЛАГ) треба да води сметка за меѓусебната зависност на економските, социјалните и еколошките прашања во контекст на одржливиот рурален развој и соодветна проценка на потребите;

• LEADER акциите треба да ги дополнуваат другите иницијативи, вклучително и релевантните урбани програми. Вмрежувањето има важна улога во обезбедувањето комплементарност, како и во размената на позитивни искуства. Трансрегионалната и транснационалната соработка може да биде и важен начин на размена на искуство и вештини со истовремено градење на капацитетите на заедниците;

- Локалните акциски групи треба да имаат значителен придонес од волонтерските организации и влијателните поединци во заедницата. Нивните економски, социјални и еколошки цели треба да бидат одразени во нивното членство;
- LEADER мора да се спроведува од орган чиј мандат ќе може да поддржи акции преку цел низ на цели за одржлив развој;

Успешни приказни (Шпанија, Италија и Франција) Регионална LEADER + Програма Ломбардија – Италија

Наслов на проектот: **ТА КСИ БУС, дел од создавањето на мрежа на рурален интегриран транспорт**

Проектот „Таксибус“, развиен во рамки на акцијата „Создавање на рурална интегрирана транспортна мрежа“, е сконцентриран врз брзо задоволување на потребите на локалните жители. „Таксибус“ е пилот проект, основан во првата фаза и само во дел од LEADER+ областа за општините кои се на највисока надморска височина и затоа се најоддалечени: Brallo di Pregola, Menconico, Varzi и Santa Margherita Staffora.

Најважни потреби на жителите се: социјални (купување, верски и културни настани, поштански и финансиски услуги), спорт (особено за младите) и здравје (болница, аптека, лекар). Со оглед дека 48,5% населението живее во изолирани села и дека повеќето од услугите се лоцирани во главните

градски центри или дури и надвор до LEADER+ областа, транспортот е прва и неопходна потреба.

ГАЛ Alto Oltrepò, Comunità Montana организираа многу работни групи со цел да најдат одговор на потребите на локалните жители и да им дадат можност за поедноставен пристап до услугите (пазари, пошта, банки, болница, аптека...).

Проектот се состоеше од:

- креирање на иновативен и ефикасно организиран модел што го надминува класичниот јавен транспорт;
- организирање на тековите за локален транспорт со цел да се управува со локалната мобилност со особено внимание за: училиштата, пазарите, болниците, религиозните места, општествените, културните и спортските центри; услугата е организирана според дестинација и се заснова на систем на

- директно закажување;
- реализација на студии на изводливост со цел да се дефинираат начини, корисници и потреби;
- пробно поставување на услугата;
- организирање на центар за закажување;
- воспоставување на комуникациски план за промовирање на услугата;
- промовирање на мрежата.

Реализација и резултати од проектот

За реализација на пилот-проектот е одговорна Comunità Montana Oltrepo Pavese. За време на пилот-фазата, се појавија две акции со кои се раководи на различен начин: акцијата транспорт “по барање” - Таксибус (на повик) ја врши транспортното претпријатие, а со акцијата „Тематски транспорт“ раководи Comunità Montana Oltrepo Pavese.

Активностите во рамки на транспорт „по барање“ – Таксибус вклучуваат:

- дефинирање на пилот рурална интегрирана транспортна мрежа;
- промовирање и информирање за услугата во конкретна кампања;
- обезбедување на услугата;
- соработка со локалните власти и со Comunità Montana Oltrepo Pavese на реализацијата на проектот и размислување за идни активности.

Активностите за „тематски транспорт“ се поврзани со:

- промовирање на услугите кои може да станат достапни,
- следење на потребите на жителите,
- проценка на изнесените предлози,
- избор на најдобри предлози за транспорт со групирање на корисниците според одредена тема (пазар, пошта, спорт, култура...),
- доделување на услугите;
- ревизија и следење на услугите.

LEADER + регионална програма во Каталонија – Шпанија

Наслов на проектот: **Градинарски центар за интеграција на лицата со хендикей**

Фондацијата за заштита и помош на лицата со хендикеп, (АЦПАМ) имаше за цел да обезбеди помош и поддршка за лицата со хендикеп и нивните семејства. Фондацијата е непрофитна организација на професионалци, поддржана од членови на видни семејства во регионот. Таа е единствената институција на територијата на ЛАГ којашто врши операции насочени кон задоволување на потребите на лицата со хендикеп. Цел на фондацијата е создавање, спроведување

и раководење со сите типови активности кои можат да им бидат од корист на лицата со физички, ментален и/или сензорен хендикеп, насочени кон подобрување на нивниот квалитет на живот и олеснување на нивната интеграција во општествените структури како активни локални граѓани.

Денес фондацијата има детски развоен центар, резиденцијален капацитет за обезбедување медицинска помош, две куќи за престој и низа домови за згрижување кои задоволуваат специфични потреби за сместување и нуди професионални терапевтски совети и конкретни програми со рекреативни и насочени активности.

Во рамки на фондацијата беше основан и посебен Центар за вработување за да им понуди на лицата со хендикеп кои не можат да бидат интегрирани во обичните претпријатија, можност за платена работа која е во согласност со нивните капацитети.

Проектот се состоеше од:

Обезбедување на градинарски услуги кои помагаат за општествена интеграција на лицата со хендикеп. Фондацијата работеше под договор со локалните власти, компании и приватни поединци. Успехот на оваа активност доведе до диверзификација на палетата на понудени услуги: тие сега вклучуваат одржување на јавните простори, шумарски работи, одржување на речните брегови, итн. За реализација на градинарските услуги беше изграден капацитет каде е сместена работилницата (за складирање, одржување и заштита на разновидна најнова опрема, согласно безбедносните стандарди), заедно со простории за обука и канцеларија

за планирање и раководење со операциите. Постои и просторија за прием на посетители и потенцијални клиенти.

Беа создадени 10 работни места за локални лица со хендикеп, заедно со уште три места за помошен персонал (инструктори и надзорници).

Ова е во согласност со една од главните цели на ЛАГ, т.е. создавањето на локални работни места за целокупното население.

Градинарскиот проект организиран од фондацијата нуди постојано вработување за лицата со хендикеп во форма на работа што директно придонесува за зачувување и подобрување на животната средина во локалната област, како и за подобрување на квалитетот на животот.

Реализација и резултати од проектот

Вклучувањето на органи како што се општинските власти на Рипол и независната Провинција Каталонија беше клучно за успехот на проектот. Општинските власти на Рипол го обезбедија земјиштето за изградба на новата работилница, кое беше неопходно за да се задоволат потребите на клиентите, за обезбедување обука за лицата со хендикеп и гарантирање на стандардите за квалитет и безбедност и нивно надминување. Провинцијата

Каталонија и две фондации обезбедија финансиски средства за изградба и развој на работилницата, како и за набавка на најнови градинарски алатки и опрема.

Тоа овозможи вработување на уште 10 лица со хендикеп во проектот, заедно со три надзорници за обука на персоналот и раководење со работите. Изгледите за функционални подобрувања на новата структура и за склучување нови договори се такви што, на краток или среден рок, може да се предвиди интеграција на уште лица со физички, ментален или сензорен хендикеп или лица кои се наоѓаат во тешка социјална ситуација.

МРЕЖА ЗА РУРАЛЕН РАЗВОЈ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Ул "Орце Николов" бр. 188-1/8

1000 Скопје Р. Македонија

petar.g@ruralnet.mk

vesela.ld@ruralnet.mk

++389 70 343528

++389 07 343513

www.ruralnet.mk

